

פרשת עקב - כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם

1. דברים פרק ז פסוק יב

וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וְשִׁמְרֵתֶם אֹתָם וְשָׁמַר יְיָ אֱלֹהֵיךָ לְךָ אֶת־הַבְּרִית וְאֶת־הַבְּרִית אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם:

2. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת קידושין פרק ז הלכה א

ג' מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל רחמנין ובווישנין וגומלי חסדים.... וגומלי חסדים מגין ושומר יי"י אלקיך לך את הברית ואת החסד...

3. שיחות מוסר מאמר ס

ותמוה דפשט הכתוב מורה שהקב"ה יתנהג עם ישראל במידת החסד, והיכן מרומז כאן שמידת החסד נטועה בישראל? ...אלא שמתוך שהקב"ה נוהג עם ישראל במידת החסד, נספגת מידה זו בתוך ליבם של ישראל, ונמצא שע"י הנהגת הקב"ה עם ישראל במידת החסד הוא נותן להם במתנה את מידת החסד, והיא אחת מג' מתנות טובות שנתן הקב"ה לישראל.

4. ויקרא רבה (וילנא) פרשת ויקרא פרשה א

י' שמות נקראו לו למשה, ירד, חבר, יקותיאל, אביגדור, אבי סוכו, אבי זנוח, רבי יהודה ברבי אלעאי אמר אף טוביה שמו הה"ד (שמות ב) ותרא אותו כי טוב הוא כי טוביה הוא...

5. ויקרא רבה (וילנא) פרשת ויקרא פרשה א

אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה חייך מכל שמות שנקרא לך איני קורא אותך אלא בשם שקראתך בתיה בת פרעה ותקרא שמו משה, ויקרא אל משה

6. שמות פרק ב פסוק י

וַיִּגְדַּל הַיְלָד וַתִּבְרָאֵהוּ לְבַת־פְּרֹעֹה וַיְהִי־לָהּ לְבָן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר כִּי מִן־הַפְּתַיִם מִשִּׁיתָהוּ:

7. שיחות מוסר שם

ונראה לבאר, כי משייתו של משה מן המים היתה ע"י מסירות נפשה של בתיה שעברה על מצות אביה כדי להציל נפש, וכיון שהצלת משה היתה ע"י מעשה שנעשה במסירות נפש, נכנס כח זה של מסירות נפש בגופו ובנפשו של משה רבינו, וכוח מסירות הנפש שהיה למשה רבינו היה ע"י מסירות הנפש של בתיה בת פרעה ולכן מתייחס השם 'משה' לעצם מהותו של משה

8. במדבר פרק יא

(יב) הָאֲנָכִי הָרִיתִי אֶת כָּל־הָעַם הַזֶּה אִם־אֲנֹכִי יִלְדֵתִיהוּ כִּי־ תֹאמַר אֵלַי שְׂאֵהוּ בְּזוּיָךְ כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאָמֶן אֶת־הַיֶּלֶד עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָם:

9. ספורנו במדבר פרק יא

(יב) האנכי הריתי. הנה האב יוכל להנהיג את בניו אף על פי שהם חלוקי הדעות וזה כי כולם חושבים אותו לאוהב שישתדל בכל כחו להטיב להם אבל אלה אינם בוטחים בי כלל וחושדים ומנסים לראות מה אעשה בעדם:

10. שיחות מוסר מאמר סד

ומזה שאמר משה "אנכי הריתי" – אתה למד, שאילו היה הרה וילד אותם היה לו בשר לכולם, כי הבנים סומכים על אביהם הורם מולידם, ובוטחים בו, ועל כן היה בידו היכולת לתת להם את כל הנצרך להם, אבל אלו אינם בוטחים בי ומנין לי בשר לתת להם

11. תלמוד בבלי מסכת חולין דף פד עמוד ב

לעולם יאכל אדם וישתה – פחות ממה שיש לו (פחות מכלי היכולת וילבש ויחכסה לפי היכולת שלא יתניין ויכבד אשתו יותר מלפי היכולת), וילבש ויתכסה – במה שיש לו, ויכבד אשתו ובניו – יותר ממה שיש לו, שהן תלויות בו והוא תלוי במי שאמר והיה העולם.

12. שיחות מוסר מאמר סד (הרב חיים שמואלביץ ראש ישיבת מיר)

ומה שנאמר כאן שאשתו ובניו תלויות בו, הוא גם כן על פי היסוד הנ"ל, שכיון שהם סמוכים על שולחנו ועיניהם תלויות בו, הרי על ידי אמונתם בו, ניתן לו הכוח לפרנסם, ועל כן אמרו חז"ל שיכבדם יותר ממה שיש לו ולמעלה מיכולתו, כי באמת אין גבול ליכולת, אלא כפי מידת ביטחונם בו, באותה מידה יוכל למלא משאלותם.

13. משלי פרק כז

(יט) בַּמַּיִם הַפְּתוּיִם כַּפְּתָיִם כֵּן לְבַיְתֵי־אָדָם לְאָדָם:

14. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף קיז עמוד א

בשלמא חמותה סניא לה לכלה, דאמרה קאכלה לגירסני, אלא כלה מאי טעמא סניא לחמותה?.... ורבנן? כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם. (קרא כתיב כמים הפנים לפנים הללו שאלס טופה זקן וזואה זכס פנים כפניו אס הוא שוחק הס שוחקות ואס הוא עוקס הס עקומות כן זכ האלס לאלס האחז אס הוא אוהב אס זה גס זה הוא אוהבו ואס הוא שונא אס זה גס הוא שונאו)

15. בראשית פרק מד פסוק יח

וַיִּשֶׁשׂ אֱלֹהֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי יְדִבְרֶנָּה עִבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנָי וְאַל־יִזְוֶר אִפְּךָ בְּעִבְדְּךָ כִּי כְמוֹךָ כִּפְרֵעָה:

16. אור החיים בראשית פרק מד

ולזה נתחכם יהודה להטות לב יוסף עליו לרחמים והקריב דעתו ורצונו אליו לאהבו ולחבבו כדי שתתקרב דעתו של יוסף אליו לקבל דבריו ופיוטו, והוכרח לעשות כן לצד שמן הטבע לא יחבבו בני יעקב עובד עבודה זרה כי (תהלים קכ"ה) לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים וממזג נפשם לשנוא אשר בשר חמורים בשרם, לזה הוצרך לפי שעה להפך המוטבע ולהגישו בלבבו ולהשיבו בתוואני דליביה.

17. תלמוד בבלי מסכת תענית דף כב עמוד א

אדהכי והכי אתו הנך תרי אתי. אמר ליה: הנך נמי בני עלמא דאתי נינהו. אזל לגבייהו. אמר להו: מאי עובדייכו? – אמרו ליה: אינשי בדוחי אנן (שמחים, ומשמחים בני אלס), מבדחינן עציבי. אי נמי, כי חזינן בי תרי דאית להו תיגרא בהדייהו – טרחינן ועבדינן להו שלמא.

18. תלמוד בבלי מסכת תענית דף כו עמוד ב

משנה...אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים, שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין, שלא לבייש את מי שאין לו.... ובנות ירושלים יוצאות והולות בכרמים. גמרא... תנא: מי שאין לו אשה נפנה לשם.

ולכאורה עלינו להבין, מה טעם נצטווה אף מנוח להשמר בכל אותם איסורים? הא ניחא באשר לאשה, אשר מרחמה אמור היה לצאת שמשון שנצטווה בניירות עולם – יכולים אנו להבין כי נצטווה היא להקפיד בעת הריונה על כל כללי הנזירות על מנת שהילד הנולד יהיה קדוש מרחם. אולם במה תשפיע נזירותו של מנוח קדושתו של בנו? אכן על פי דברינו נוכל להבין את התשובה אל נכון... שכן ברור כי אם מבקש מנוח לחנך את בנו אשר יולד לו, את שמשון, לחיי נזירות – עליו לקבל אף על עצמו חיים שכאלה! מבלעדי כן – אין כל סיכוי שיוכל לחנך את בנו לדרגה רוחנית כה נשגבה אשר הוא עצמו רחוק ממנה כרחוק מזרח ממערב! ... על כן ציוה המלאך על מנוח להשמר מאיסורי נזירות, בכדי שיוכל להעניק לבנו אשר יולד לו, את החינוך המתאים אשר יכשיר אותו למילוי תפקידו בהמשך חייו כפי רצון ההשגחה העליונה!

19. והגדת בראשית חיי שרה

איך אפשר למצוא זיווג בפגישה אחת – אנו יודעים שיש מה שקרוי "מעוכבי שידוך", נערים ונערות "תקועים"... וכאן "כל מי שאין לו אשה", המונים נוהרים, וכולם מוציאים, ומיד. כמה צלחות נשברות, "לא היו ימים טובים לישראל" כמותם! הכיצד?! ועניתי שהתשובה פשוטה וכתובה בפרוש: "בגדי לבן שאולים!" אם לא מתהדרים במחלצות פאר, אם יודעים שאין לנו כלום משלנו, הכל אצלנו "לבן", חלק, ו"שאול", משל אחרים! למה מגיע לנו, מה יש לנו חוץ מחטרונות. הללו, באמת שלנו. גם שחורים וגם לא שאולים. אם זה המבט, אנו מאושרים, אם מישוהו חפץ בנו. נבכים לפני שיגלה שגם "הלבן" הוא "שאול"

20. דברים פרק יא פסוק יט

וְלַמְדֵי־תֵם אַתֶּם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתֶּךָ בַּדֶּרֶךְ וּבְשֹׁכְבְךָ וּבְקוּמְךָ:

21. "כזה ראה וחנך" (הרב יעקב ישראל פוזן)

ולכאורה מוצאים אנו בפסוק זה דבר פלא: ראשיתו של הפסוק – בלשון נסתר, התורה מצוה אותנו ללמד את דברי התורה לבנינו, ואילו בסיומו – עובר הפסוק לפתע ללשון נוכח: "בשבתך ובביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך"! מה פשר הדברים? התשובה היא – היה רבי אברהם מרדכי (האדמו"ר מגור) אומר – כי אכן בפסוק זה מצוה אותנו התורה ללמד את דברי התורה לבנינו, אולם במקביל היא אף מלמדת אותנו מהי הדרך הטובה ביותר לעשות זאת ...

"אם רצונכם ללמד תורה לבניכם, באופן בו הם יאחזו בה כל ימי חייהם" – אומרת לנו כביכול התורה – "הרי שהדרך היחידה לכך הינה על ידי שתעניקו להם אתם בעצמכם דוגמא אישית, ותמחישו להם למעשה כיצד אתם עצמכם דבקים בתורה הקדושה בשבתכם בביתכם ובלכתכם בדרך, בשכבכם ובקומכם.

22. שופטים פרק יג

(ג) וַיִּהְיֶה מִלְאָךְ־יִזְרְקֵל אֱלֹהֵי־אִשָּׁה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הֲזֵה־נָא אֶת־עֲקָרְךָ וְלֹא יִלְדָּתָ וְהָרִית וְיִלְדָּתָ בִּן;
(ד) וַעֲתָה הַשְּׂמָרִי נָא וְאֵלֵת־שֵׁתִי יִין וְשֵׁכָר וְאֵלֵת־אֲכָלִי כֹל־טָמֵא:
(ה) וַיֹּאמֶר מִלְאָךְ יִזְרְקֵל אֱלֹהֵי־מִנְוָז מִכָּל אֲשֶׁר־אָמַרְתִּי אֵלֵי־הָאִשָּׁה תִשְׁמָר:
(ו) מִכָּל אֲשֶׁר־יִצְאֵ מִפֶּה הַיַּיִן לֹא תֹאכַל וַיִּין וְשֵׁכָר אֵלֵת־שֵׁת וְכֹל־טָמֵאָה אֵלֵת־אֲכָל כָּל אֲשֶׁר־צִוִּיתִיךָ תִשְׁמָר:

23. משך חכמה הפטרות פרשת נשא

יתכן, דכוון "כל אשר ציויתי אותה" שתשמור – גם מנוח, שלא יאכל ואל ישתה יין ושכר. דנוכח זכר כנסתר נקבה.

25. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פו עמוד ב

אמר רב יהודה אמר רב: כל מה שעשה אברהם למלאכי השרת בעצמו – עשה הקדוש ברוך הוא לבניו בעצמו, וכל [מה] שעשה אברהם על ידי שליח – עשה הקדוש ברוך הוא לבניו על ידי שליח. ואל הבקר רץ אברהם – ורוח נסע מאת ה'. ויקח המאה וחלב – הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. והוא עמד עליהם תחת העין – הנני עמד לפניך שם על הצור [וגו']. ואברהם הלך עמם לשלחם – וה' הלך לפניהם יומם. יקה נא מעט מים (על ידי שליח) – והכית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם.

26. דף על הדף בבא מציעא דף פו עמוד ב

וקשה הא גבי "ואל הבקר רץ אברהם ויתן אל הנער" פירש"י זה ישמעאל - כדי לחנכו במצוות, וא"כ כיון שכוונתו בנתינתו לאחרית היתה כדי לחנכם בזה, למה נגרע חלקו עבור זה, שהשכר ניתן לו לבניו ע"י שליח. וביאר הגאון רבי אפרים פדווא שליט"א אב"ד לונדון שמזה רואים שהחינוך הטוב ביותר הוא "דוגמא אישית" לעשות בעצמו, וממילא הבנים ילמדו ממנו ללכת באורחותיו.

27. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף נו עמוד ב

אלא למאן דאמר מרים בת בילגה שהמירה דתה, משום ברתיה קנסינן ליה לדידיה? – אמר אביי: אין, כדאמרי אינשי: שותא דינוקא בשוקא, או דאבוה או דאימיה (משל הלויט הוא: מה שהתנוק מדכר כשוק, מאכיו או מלמנו שמע). – ומשום אבוה ואימיה קנסינן לכולה משמרה? – אמר אביי: אוי לרשע אוי לשכינו, טוב לצדיק טוב לשכינו

28. והגדת כי תבוא

ושנינו אוי לרשע ואיו לשכנו ומצד שני אמרו שטוב לצדיק וטוב לשכנו... ואינו מובן – צדיק גר בשכנות לרשע, האם יהיה טוב לצדיק וטוב לשכנו או רע לרשע ואוי לשכנו? והתשובה פשוטה – תלוי מי בעל הבית, ומי בגדר שכן! אם הצדיק הוא האישיות, "קטר" שכוחו רב ודרכו נהירה, אזי טוב לצדיק ואף טוב לשכנו, שיוקרן ויושפע. אבל אם הרשע הוא "הקטר" והצדיק בבחינת "קרוך" גרידא, עלול הקטר לקשרו אליו ולהסיעו עמו....

שוב אנו רואים שעל ידי פעולה של הזולת, אדם אחר מרוויח ומקבל ממנו כח. היסוד שהאמון נותן כוח למי שאנו מאמינים בו הוא יסוד חשוב מאד בחינוך ילדים.

היום יש תופעה שכל ילד שני מאובחן ומקוטלג לסוג של הפרעה לימודית/נפשית/פיזית וכדו'. האבחונים מקשים עלינו מאד לתת אמון ולדעת שהילד מסוגל להגיע רחוק. (הערה: איני בא לומר שאם בית הספר מבקש לשלוח לאבחון נעשה מלחמה ולא נשלח. אם אנחנו שולחים את ילדינו למוסד לימודים, חובתנו למלא את הבקשות של המוסד. אמנם כהורים עלינו לדעת שהאבחון כלל לא אמור להשפיע על האמון בילדים שלנו וכשם שילד עיוור וחרש יכול לזכות במקום הראשון בחידון התנ"ך העולמי (מאורע זה היה לפני 15 שנה בערך) כך, כל ילד עם אבחון של הפרעה כזו או אחרת יכול להגיע למרחקים עצומים ובלבד שנאמין בו). אסור לנו כהורים לחשוב שהילד לא מסוגל למלא משימה כלשהיא. תפקידנו וחובתנו כהורים להאמין כמה שיותר בילד וככל שהאמון בילד יהיה גדול יותר, כך הילד יגיע רחוק יותר.

תופעה שכמעט כל הורה חושש ממנה ברמה זו או אחרת, היא תופעת החילון. עלינו לדעת שככל שנחשוש יותר, כך אנחנו מסכנים ומחלישים את הילדים בהתמודדות מול קשיי החברה ולעומת זאת ככל שנאמין יותר שהילדים יהיו בעלי חוסן דתי כך מזרע בהם כוח גדול להתמודד מול כל הפיתויים האורבים לפתחנו. כמובן שעלינו להרבות בתפילה ובתחנונים שילדינו ישמרו מכל פגע רע אך ביחד עם זאת, ללא כל ספק האמון בונה חוסן אצל הילד.

מכירים את התופעה שילד בן שלוש בא לקחת צלוחית מזכוכית לשולחן? האמא אומרת "אתה עוד לא בגיל המתאים" הילד מתעקש, האמא נשברת ובוים! הצלחת נשברת. האמא שואגת "ידעתי!!!". יתכן מאד שמי שגרם לצלוחית להישבר זה כלל לא הילד אלא הידיעה של האמא, יתכן ואם היתה מאמינה בילד שיגיע לשולחן בשלום הילד היה מגיע בשלום, משום שהיה שואב את הכח מהאמון שנתנו בו. אך כיון שהאמינה שהילד ישבור הוא אכן שאב ממנה את הכוח ושביר את הצלוחית.

כדאי לשים לב לעובדה מעניינת. ילד עד גיל שלוש לומד לעשות המון דברים- לומד ללכת, לומד שפה, נגמל מחיתול, לומד הרבה משחקי קורדי נציה, ההתקדמות שלו היא עצומה. הילד מגיע לכיתה א ופתאום הכל נעצר. למה? כי לכולם ברור שעד גיל שלוש ילד הולך, מדבר, והוא גמול. רק בכיתה א מתחילים הדברים להיות לא ברורים. שוב אנחנו רואים שכשאנחנו מאמינים הילדים מתקדמים וכשלא מאמינים הילדים נעצרים

אפשר לתמצת את היסוד שלמדנו במשפט אחד – אופן החיים שלנו והמבט על הזולת משפיע באופן ישיר על כל הסובבים אותנו. את היסוד הזה ראינו משלוש זוויות שונות: 1. הקב"ה מתנהג איתנו בחסד, החסד מקרין עלינו ואנו בעצמנו נהיים עם של חסד.

2. בתיה בת פרעה מוסרת את נפשה על משה רבנו ובמשה נטבעת תכונה זו של מסירות נפש.

3. על ידי אמון שאנו נותנים בזולת, הזולת מקבל כוח גדול יותר לפעול במציאות.

סיכום

1-3 פרשת עקב פותחת בתנאי לשמירת הברית והחסד שכרת ה' עם אבותינו הקדושים - "והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם".

הירושלמי לומד מפסוק זה, על אחת משלוש מתנות טובות שנתן הקב"ה לישראל – גומלי חסדים (שתי מתנות נוספות הם רחמינים וביישנים)

ר' חיים שמואלביץ תמה כיצד למד הירושלמי מהפסוק בפרשת עקב שהחסד היא אחת המתנות שנתן הקב"ה לישראל, הרי מפשט הפסוק משמע, שהקב"ה יתנהג עם ישראל במידת החסד ולא שמידת החסד תהיה נטועה בישראל. ותירץ שמתוך שהקב"ה נוהג עם ישראל במידת החסד, נספגת מידה זו בתוך ליבם של ישראל ונמצא שעל ידי הנהגת הקב"ה עם ישראל במידת החסד הוא נותן להם במתנה את מידת החסד.

4-7 – במדרש מובא שלמשה רבינו יש עשר שמות ומכל השמות בחר הקב"ה להשתמש דוקא בשם 'משה'. ותמוה, הרי את השם 'משה' קיבל משה רבינו מבתיה בת פרעה על שם 'כי מן המים משיתהו', ואם כן מדוע דוקא השם שנתנה בת פרעה המצרית הוא השם הנבחר? ר' חיים שמואלביץ תירץ תירוץ נפלא המבוסס על אותו יסוד שראינו קודם לכן. בתיה בת פרעה מסרה את נפשה בהצלת משה בכך שעברה על ציווי המלך וכיון שהצלת משה היתה על ידי מעשה שנעשה במסירות נפש, נכנס כוח זה של מסירות נפש בגופו ובנפשו של משה רבינו, ועל כך ראוי לקרוא לרבם של ישראל 'משה'.

8-12 – נראה עוד זווית אחת של היסוד שלמדנו ואחר כך ניקח את היסודות האלו ונראה היכן הם פוגשים אותנו בחיים.

עם ישראל מתלונן בלכתו במדבר ומבקש שיאכילו אותו בשר. משה רבינו שומע את התלונה ופונה אל הקב"ה ואומר 'האנכי הרייתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו...מאין לי בשר לתת לכל העם הזה...! הספורנו מבאר שמכוח הביטחון שבטוחים הילדים באביהם שהוא אוהבם וישתדל בכל כוחו לעשות הכל למענם, יכול האב להנהיג את בנו, אולם משה אינו אביהם הביולוגי של ישראל ומשום כך אינם בטוחים בו, אלא חושדים בו ומנסים אותו וכיון שאינם בטוחים, היכולת של משה להנהיג את העם מוגבלת. ר' חיים שמואלביץ מבאר את היסוד הזה בצורה נפלאה: למשה רבנו ברור שאם אכן הוא היה מוליד את עם ישראל כולו, הוא גם היה יכול לדאוג להביא לכולם בשר, משום שהבנים סומכים על אביהם ומאמינים בו שהוא ידאג להם. מכוח אמונה זו שואב האב את כוחותיו וגם משימות שנראות מחוץ להגיון האנושי יכולות להתבצע במלואן.

על פי הבנה זו ניתן להבין גמרא בחולין האומרת 'לעולם יאכל אדם וישתה פחות ממה שיש לו וילבש ויתכסה במה שיש לו, אבל לאשתו ובניו יתן יותר ממה שיש לו והטעם, מפני שאשתו ובניו תלויים בו והוא תלוי בקב"ה. לכאורה מה מועיל שהם תלויים בו כדי שיתן להם יותר ממה שיש לו, וכי אם ילך בעל הבית לבנק ויאמר שמשפחתו תלויה בו יבטלו לו את המינוס בבנק? הרי יעיפו אותו משם על טיל והמינוס רק ילך ויגדל, אלא שמכוח הביטחון שהם בוטחים בו ומאמינים בו הוא יצליח להתפרנס יותר ברווח וכך יהיה בבית יותר אוכל ויותר מלבושים.

20-21 – אחרי שהתעסקנו עם זוגיות אפשר לעבור לחינוך ילדים.

בפרשתנו נאמר "ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך". הרב יעקב ישראל פוזן מקשה מדוע הפסוק פותח בחינוך הבנים ועובר בפתאומיות לדבר על האדם. תשובה נפלאה מתרץ האדמו"ר מגור כל הפסוק מדבר על חינוך ילדים, אלא שהסיפא של הפסוק מלמדת אותנו מהי הדרך הטובה ביותר לחינוך – דוגמא אישית! תהיה אמיתי והדברים יעברו לילדים! הרצאות לא מועילות כלום "אמור מעט ועשה הרבה" אסור לדבר יותר מידי צריך פשוט לחיות והילדים כבר ידבקו בסגנון החיים שלנו.

כשאבא דוחף את הילד ללמוד בתלמוד תורה, זה יפה מאד, אבל הלימוד העיקרי של הילד יהיה כשהוא יראה מה אבא עושה בזמן הפנוי, האם גולש באתרי החדשות, או מוציא את הגמרא ולומד.

אבא מביא את הילד לבית הכנסת. ב"ה שיש שתי עיניים, אחת כדי להסתכל בסידור והשנייה כדי לראות מה הבן עושה והאמת שמרר מאד שתי העיניים מתמקדות בבן. מה הילד לומד? שיותר חשוב להסתכל מה הבן עושה, מאשר לדבר עם ה'. שורה תחתונה הדיבור עם ה' הוא בעדיפות שנייה. אולי במקום להתעסק עם הילדים פשוט נתפלל, הילדים יפנימו שהתפילה היא מעל הכל וגם הם בעתו ובזמנו ידעו כיצד נכון להתפלל. כשילד רואה אבא שהתפילה אצלו מלאה כוונה הילד נדבק, זה עובר הלאה וגם הוא יכון לפי רמתו.

22-24 – המשך חכמה לומד את היסוד הזה בחינוך ילדים מהמפגש של המלאך עם אשת מנוח ומנוח. המלאך נפגש עם אשת מנוח, מבשר לה שתלד בן והיא צריכה להתנזר מיין, שכר ודברים טמאים. שוב נגלה המלאך למנוח ואומר לו "מכל אשר אמרתי אל האשה תשמר", מבאר המשך חכמה שהמילה "תשמר" מופנת אל מנוח, כלומר, כל מה שהאשה צריכה להישמר גם מנוח צריך להישמר. לכאורה תמוה, מה ענין מנוח לכל השמירה הזו וכי הוא בהריון? אלא שאם רוצים ששמשון ימשיך להקפיד על הנזירות גם לאחר שיצא מהבטן, זה יצליח, אלא רק באופן שהוא יראה שכך אביו נוהג, משום שמנהגי האב חוזרים אל הבן ומשפיעים עליו. אי אפשר לחנך רק בדיבורים עיקר החינוך הוא במעשים ובדרך החיים שאנו בונים לעצמנו!

25-26 – הגמרא בבא מציעא אומרת שכל מה שעשה אברהם בעצמו למלאכי השרת שבאו לבקרו עשה הקב"ה לבניו בעצמו וכל מה שעשה אברהם על ידי שליח עשה הקב"ה לבניו על ידי שליח. אברהם שלח שליח להביא מים וישראל קיבלו מים על ידי משה שהכה בסלע. ולכאורה תמוה הרי השליח היה ישמעאל ובטח אברהם שלח את ישמעאל כדי לחנכו במצוות ואם כן כוונה חיובית היתה לאברהם ומדוע נענשו ישראל ולא קיבלו מים על ידי הקב"ה, אלא שחז"ל באים ללמדנו שהחינוך שהכי משפיע הוא באופן שהילד יראה איך אבא חי ומשתוקק לקיים את המצוות בעצמו. לא מדובר כאן בדבר סגולי, אלא כפי שראינו שכאשר אדם גדל בסביבה, הוא יונק מהסביבה, אם הסביבה תהיה סביבה של חסד, הוא יהיה בעל חסד, אם הסביבה תהיה סביבה של מסירות נפש, הוא יגדל ויעשה דברים במסירות נפש וכשהוא גדל בסביבה שנותנת אמון הוא יהיה בעל כוח עצום ויעשה הכל מתוך האמון שנתנו בו.

13-17 – שלמה המלך מלמד אותנו שכשם שכאשר אדם מסתכל במים ופניו משתקפות על פני המים, אם פניו יהיו שוחקות הוא יראה פנים שוחקות, כך לב האדם לאדם, כלומר אם הוא אוהב את הזולת הזולת יאהב אותו בחזרה וח"ו להפך, אם הוא שונא את הזולת, הזולת ישנא אותו.

הגמרא ביבמות אומרת שהסיבה לכך שחמה שונאת את כלתה, משום שהיא אוכלת לה מהאוכל שהיא טורחת ומבשלת. שואלת הגמרא מילא החמה יש לה איזה שהיא סיבה לשנוא את הכלה, אבל למה הכלה שונאת את חמותה? הגמרא עונה- לא צריך טעם, אם צד אחד שונא הצד השני כבר לא צריך סיבה ...

על יסוד זה מסביר האור החיים הקדוש את פניית יהודה ליוסף בצורה מנומסת מלאה ברחמים ואהבה. יהודה פונה ליוסף באופן זה, משום שהוא יודע, שאם יפנה אליו בכעס, הכעס מצד יוסף רק יגבר, ולהפך, אם יפנה אליו ברחמים, גם יוסף יענה להם באותה מטבע של רחמים.

הגמרא מספרת על שני אנשים שזכו לחיי העולם הבא רק משום שהם שמחים ומשמחים בני אדם. נשאל, לשם מה צריך לומר שהם שמחים ומשמחים עצובים, וכי אם לא היו שמחים אלא רק משמחים הם לא היו זוכים לחיי העולם הבא?! אלא שאין אפשרות לשמח אחרים מבלי לשמוח. לשמח באמת אפשר רק באופן שהמשמח הוא שמח בעצמו וכך ורק כך עוברת השמחה גם לזולת. אנשים מזהים זיופים, אנשים מזהים כשיש פער בין הפנימיות לחיצונית וכאשר מזהים פער אין יכולת להשפיע.

כשאשה כועסת על בעלה והבעל מסתכל ורואה שהיא לא כתמול שלשום ושואל אם קרה משהו, האשה תתחיל לנאום וספק אם הנאום יסתיים עד הבוקר, אבל גברים כועסים, יש להם טקטיקה אחרת. האשה שואלת אם קרה משהו והוא שותק, במקרה פחות גרוע הוא אומר "שום דבר לא קרה", אבל הכל בלוף, הרי בעוד רגע הוא מתפוצץ, האשה לא טיפשה והיא לא קונה את הלוקש שהוא מוכר. היא מבינה שיש משהו פנימי הכעס משודר בצורה חזקה מאד וכשם שהוא בוחר לא לדבר גם היא לא מדברת. מה צריך לעשות? לשים את הדברים על השולחן לבוא ולומר, אשתי היקרה, אני מרגיש כעוס, בואי ותרגיעי אותי, תעזרי לי להבין מה קרה כאן, לפני שיהיה כאן צונמי. החכמה היא לבוא בצורה לבבית, לבוא בגישה שאנחנו לא באים לתקוף אחד את השני אלא באים מתוך גישה חיובית לפתור את הבעיה ולעלות על דרך המלך. כשבאים עם ביקורת מקבלים ביקורת חזרה, כשבאים עם מוכנות לקדם את הזוגיות גם אם תהיה ביקורת הביקורת תתקבל באהבה ובשמחה.

אם נפנים שהחשיבה שלנו, שההרגשה שלנו, עוברת אוטומטית לצד השני ובאותו תדר שאנחנו משדרים גם הצד השני ישר, נברח מהמריבות כמו מאש!

18-19 – לפני כמה ימים חגגנו את ט"ו באב. בט"ו באב היו בנות ירושלים יוצאות בכל לבן שאולין ומחולות בכרמים. הגמרא מספרת שכל מי שלא היה מוצא אשה כל ימות השנה היה מגיע לכרמים נכנס יחיד ויוצא זוג. שואל הרב גלינסקי, כיצד יתכן, פגישה אחת ונגמר הסיפור?! והתשובה היא כן! למה? כי באים עם כלים שאולים, כלומר באים מלאים בענוה ולא מחזיקים מעצמנו כלל, כשאדם מגיע עם ענוה גדולה זה משודר לצד השני וגם הוא נדבק בענוה הזו וכשיש שני אנשים איש ואשה ושניהם עם ענוה כל מה שנשאר זה לקרוא לרב שיערוך חופה.

27-28 – הגמרא בסוף מסכת סוכה אומרת שני דברים שנראים סותרים "אוי לרשע ואוי לשכנו, טוב לצדיק וטוב לשכנו". תמה הרב גלינסקי, כיצד יתכן? הרי או שהרשע משפיע או שהצדיק משפיע? אלא שהכל תלוי באיזה גישה באים, אם באים בגישה להיות מובילים, אם באים בגישה של מסירות נפש, הרשע לא ישפיע, אבל אם באים בגישה של להתחבר, להכיר, ללמוד, כאן צריך זהירות, אנחנו עלולים להיפגע כי הסביבה משפיעה ומקרינה ואי אפשר שלא להינזק.

איני חי בגרעין תורני ומה שאכתוב עכשיו איני כותב מתוך נתונים בדוקים אלא אך ורק מתחושת בטן (אני מרגיש שזה גם לא יפה לחיות באלון מורה ולהתחיל להביע חוות דעת כיצד נכון לנהל גרעין, אבל יש לי יצר הרע ובכל זאת אכתוב מה שאכתוב ומראש אני מבקש סליחה מאנשי הגרעין...). יש גרעינים שבאים להיות מעורבים בקהילה, לבוא ולהיטמע בחברה הישראלית, לבוא ולקבל מכולם, לראות בכל אחד את הטוב. לעומת זאת יש גרעינים שבאים מתוך ידיעה שהם באים לקרב לתורה, שהם באים להשפיע ולא להיות מושפעים, שהם באים לתת, לתת ולתת. אישית אני מתחבר הרבה יותר לגישה השנייה. לא צריך להתבייש בכך שאנחנו בני תורה, שאנחנו יודעים יותר, מחונכים יותר, מוסריים יותר, כלליים יותר. זו עובדה שאי אפשר להתווכח איתה. כשבאים בגישה של "באתי לקבל" הפגיעה עלולה להיות קשה. מתוך בהירות זו, כשטוב לצדיק טוב לשכנו ואם ח"ו ההסתכלות הפוכה אזי אוי לרשע ואוי לשכנו!

חברים יקרים!
בעז"ה נזכה להאיר פנים לכל הסובבים אותנו, לנשותנו, לילדנו, לתלמידנו, לשכננו וכו'. כשתהיה לנו הארת פנים, כשנחיה מתוך שמחה גדולה, כשנפרגן ולא ניתן רק ביקורת, נוכל להשפיע הרבה יותר ולקדם את כל המציאות בעוד כמה צעדים קדימה!!!

שבת שלום!!

